

Studiegids eerstejaars Trainees 2023-2024

Inhoudsopgave

De Academie voor Wetgeving en Overheidsjuristen	4
Opleidingen tot overheidsjurist en wetgevingsjurist.....	4
Curriculum.....	4
Stage	5
Onderwijsvormen	5
Toetsing.....	6
Het portaal	6
Evaluaties en feedback	7
De patroon	7
Vertrouwenspersoon	7
Collegievrije perioden 2023/2024	8
Organisatie van de Academie	8
Staf	8
Bestuurlijke en adviesorganen.....	8
De examencommissie	8
Studentenvertegenwoordiging	9
Externe contacten.....	9
Contactgegevens staf.....	9
Eerste semester OJ15 (let op alle data en tijden zijn onder voorbehoud)	12
1. Werken als Overheidsjurist.....	12
2. Verdiepend Staatsrecht	14
3. Verantwoord Besluiten	16
4. Politiek en bestuur	18
5. Schriftelijk adviseren.....	20
6. Presenteren.....	21
7. Intervisie.....	22
Tweede Semester OJ15 (let op alle data en tijden zijn onder voorbehoud)	23
1. Behandeling van klachten en geschillen	23
2. Europees recht 1	25
3. De rechter in de democratische rechtsstaat.....	27
4. Betogend schrijven voor juristen in een beleidsomgeving.....	28
5. Adviseren	29
6. Onderhandelen	30
7. Pleiten	31

Keuzeruimte	32
Eerste Semester WJ23 (let op datum en tijden kunnen nog wijzigen)	34
1. Werken als wetgevingsjurist	34
2. Verdiepend Staatsrecht	36
3. Politiek en bestuur	38
4. Schriftelijk adviseren	40
5. Presenteren	41
6. Intervisie	42
Tweede Semester WJ23 (let op datum en tijden kunnen nog wijzigen)	43
1. Kwaliteit van wetgeving	43
2. Algemeen Bestuursrecht voor Wetgevers	45
3. Europees recht 1	47
4. De rechter in de democratische rechtsstaat	49
5. Betogend schrijven voor juristen in een beleidsomgeving	50
6. Adviseren	51
7. Onderhandelen	52
Keuzeruimte	53

De Academie voor Wetgeving en Overheidsjuristen

Opleidingen tot overheidsjurist en wetgevingsjurist

De Academie voor Wetgeving en de Academie voor Overheidsjuristen (hierna: de Academies) zijn opgericht voor de werving, selectie en opleiding van juristen bij de Rijksoverheid. De Academies bieden starters een opleiding aan waarin zij worden voorbereid op een loopbaan als overheids- of wetgevingsjurist. De opleidingen bestaan uit een combinatie van kennis, vaardigheden en beroepsethiek die nodig zijn in de functie van overheids- en wetgevingsjurist.

De opleidingen tot overheidsjurist en wetgevingsjurist zijn duale opleidingen, ook wel trainee-opleidingen genoemd. De opleidingen worden gecombineerd met het werk in een juridische functie bij de Rijksoverheid, bijvoorbeeld bij een centrale juridische directie van een ministerie, een beleidsdirectie, een toezichthoudende instelling (overheidsjuristen), een uitvoerende organisatie (overheidsjuristen), de Raad van State (wetgevingsjuristen), of de Tweede Kamer (wetgevingsjuristen). Op hun werkplek houden de trainees zich onder andere bezig met het schrijven van adviezen, het voorbereiden en schrijven van nieuwe wetgeving, het nemen van beslissingen in bezwaar en beroep, en het implementeren van Europese richtlijnen.

Het is belangrijk dat de trainees zich bewust zijn van de rol die zij als jurist binnen de Rijksoverheid vervullen en van de verantwoordelijkheden die daarbij horen, en dat zij daar ook kritisch op kunnen reflecteren. Aldus heeft de opleiding een bredere doelstelling dan het enkel opleiden van trainees voor de dagelijkse werkzaamheden op de specifieke werkplek waar zij op dat moment zijn geplaatst.

Curriculum

De opleidingen tot wetgevingsjurist en overheidsjurist duren twee jaar die zijn verdeeld in vier semesters. In het eerste jaar (semester 1 en 2) verkrijgen de trainees de kennis en vaardigheden die zij moeten beheersen om direct goed te kunnen functioneren als overheidsjurist of wetgevingsjurist. Het tweede jaar (semester 3 en 4) biedt verdieping en verbreding. Een belangrijk deel van het tweede jaar wordt ingevuld door de eindopdracht, waarin de trainees één van hun eigen dossiers analyseren en hierop kritisch reflecteren.

De modules van de opleidingen kunnen in vier clusters worden verdeeld. De tabel hieronder geeft per cluster weer welke verplichte modules de trainees volgen.

Curriculum overheidsjuristen

	Vakkennis	Verdieping juridische kennis	Rechtsstaat en politieke context	Vaardigheden
Semester 1	Werken als overheidsjurist	Verdiepend Staatsrecht	Politiek en bestuur	Schriftelijk adviseren
	Verantwoord besluiten			Presenteren
Semester 2	Behandelen van klachten en geschillen	Europees recht 1	De rechter in de democratische rechtstaat	Betogend schrijven
				Adviseren
				Onderhandelen
				Pleiten
Semester 3		Grondrechten en mensenrechten		
		Europees recht 2		
		Toezicht, handhaving en sanctionering		
Semester 4	Eindopdracht			

Curriculum wetgevingsjuristen

	Vakkennis	Verdieping juridische kennis	Rechtsstaat en politieke context	Vaardigheden
Semester 1	Werken als wetgevingsjurist	Verdiepend staatsrecht	Politiek en bestuur	Schriftelijk adviseren
				Presenteren
Semester 2	Kwaliteit van wetgeving	Europees recht 1	De rechter in de democratische rechtstaat	Betogend schrijven
		Bestuursrecht voor wetgevers		
Semester 3		Grondrechten en mensenrechten		Adviseren
		Europees recht 2		Onderhandelen
		Toezicht, handhaving en sanctionering		Pleiten
Semester 4	Terug naar de wetgevingspraktijk			
				Eindopdracht

Naast de verplichte modules, is er in het opleidingsprogramma keuzeruimte. De keuzeruimte biedt trainees de mogelijkheid om hun opleiding optimaal af te stemmen op hun eigen opleidingswensen en -behoeften. Om de keuzeruimte goed te benutten, stelt iedere trainee bij aanvang van de opleiding in overleg met de Academie een Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP) op. Aan de hand daarvan wordt bekeken welke keuzevakken het beste passen bij de individuele trainee, zijn/haar opleidingsachtergrond en zijn/haar werkplek.

Verderop in deze studiegids wordt nadere uitleg gegeven over de keuzeruimte, welke modules als keuzemodule kunnen worden gevolgd en hoe de toetsing van de keuzemodules plaatsvindt.

Stage

Gedurende hun opleiding volgen de trainees tot overheidsjurist één of twee stages van in totaal minimaal twee en maximaal vier maanden. De trainees tot wetgevingsjurist volgen één stage bij Bureau Wetgeving en één stage van minimaal één maand elders. De stage is bedoeld om de trainees kennis te laten maken met een andere afdeling of organisatie binnen de (Rijks)overheid. De stage moet iets toevoegen aan de kennis en ervaring die zij op hun eigen werkplek opdoen en moet in die zin dus complementair zijn aan de werkzaamheden op die werkplek. In de *Stagehandleiding* is meer informatie te vinden over de stage. Tijdens de stagebijeenkomst in semester 1 geven we hierover nadere uitleg.

De stage is een belangrijk onderdeel van de opleiding. We verwachten dan ook dat in beginsel iedere trainee stage loopt. Mocht een trainee vanwege bijzondere omstandigheden (bijv. langdurige ziekte) niet in de gelegenheid zijn om stage te lopen dan kan deze bij uitzondering worden vervangen door het volgen van extra keuzevakken.

Onderwijsvormen

Werkcolleges

Veel van het onderwijs aan de Academie wordt gegeven in de vorm van interactieve werkcolleges, waarin de trainees eigen ervaringen inbrengen en kritisch reflecteren op hun werk en de (ambtelijke en maatschappelijke) werkelijkheid waarin zij functioneren. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de trainees tijdens hun rechtenstudie al een basisniveau aan juridische kennis hebben verkregen, zodat in het onderwijs aan de Academie direct de

verdieping kan worden gezocht en datgene kan worden gedoceerd wat eigen is aan en belangrijk is voor het werken binnen de Rijksoverheid. Als basiskennis van bepaalde rechtsgebieden (zoals staats- en bestuursrecht, en Europees recht) is weggezaakt, verwachten we dat de trainees deze kennis zelfstandig buiten de werkcolleges opfrissen.

Om de werkcolleges zo interactief mogelijk te maken, is het belangrijk dat de trainees goed zijn voorbereid. In de meeste gevallen vragen docenten om van tevoren één of meerdere artikelen, boekhoofdstukken en/of arresten te lezen. De Academie hanteert hiervoor een richtlijn van 75 pagina's verplichte studiestof per dagdeel. Daarnaast kan zogenaamde 'aanbevolen studiestof' worden voorgeschreven. Deze wordt niet getoetst, maar is bedoeld voor trainees die geïnteresseerd zijn in het onderwerp en hier meer van willen weten.

Vaardigheidstrainingen

Tijdens de vaardigheidstrainingen oefenen de trainees in kleine groepen met verschillende schriftelijke en mondelinge vaardigheden, zoals pleiten, (schriftelijk) adviseren en onderhandelen. Daarbij verwachten we een actieve en constructieve deelname, waarbij iedere trainee reflecteert op zijn/haar eigen werk en dat van anderen.

Intervisie

Alle trainees nemen tijdens hun opleiding deel aan een intervisietraject. Intervisie vindt plaats in een groep van gelijken, waarbij in een gezamenlijk afgesproken structuur gereflecteerd wordt op persoonlijke en/of werk gerelateerde uitdagingen. Het doel van de intervisie is om tot inzichten en oplossingen te komen die bruikbaar zijn voor het werk. In het bijzonder wordt tijdens de intervisie aandacht besteed aan het belang van een goede *work-life balance* en de zorg voor mentale gezondheid.

Eindopdracht

De trainee-opleidingen bij de Academie worden afgesloten met een eindopdracht – een afstudeerproject – waarin de trainees laten zien dat zij zich hebben ontwikkeld tot volwaardig overheids- of wetgevingsjurist. In semester 3 van de opleiding wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd waarin we meer uitleg geven over (de procedure rondom) de eindopdracht. In het bijzonder geven we dan informatie over de criteria op basis waarvan de eindopdracht wordt getoetst, de begeleiding die je ontvangt en de (tussentijdse) deadlines.

Toetsing

Het onderwijs aan de Academie wordt – afhankelijk de leerdoelen en inrichting van een module – op verschillende manieren getoetst. Soms wordt gekeken naar actieve participatie (bijvoorbeeld aan werkbezoeken of vaardigheidstrainingen), in andere gevallen is er een schriftelijke opdracht, een mondelinge presentatie, of een (mondeling of schriftelijk) tentamen als afronding van de module. Verderop in deze studiegids wordt per module aangegeven hoe deze wordt getoetst.

De toetsen worden beoordeeld met een voldoende/onvoldoende en dus niet met een cijfer. Trainees kunnen hun beoordeelde werk inzien met de eventueel daarbij door de docent gegeven feedback. Zij ontvangen modelantwoorden van het tentamen of de opdracht, of er wordt een nabespreking georganiseerd. In sommige gevallen is aanwezigheid bij de nabespreking verplicht.

Het portaal

Alle trainees hebben toegang tot het online portaal *MijnAcademie*. Bij aanvang van het collegejaar ontvangt iedere trainee een e-mail met instructies om het portaal te activeren.

In het portaal hebben trainees een actueel overzicht van de modules waarvoor zij staan ingeschreven en alle bijbehorende informatie, zoals de geplande bijeenkomsten, de syllabus, de PowerPoint sheets, en evaluaties. Ook hebben zij via het portaal toegang tot deze studiegids, de Onderwijs- en Toetsregeling (OTR) en de verslagen van overleggen van de studentenvertegenwoordiging. Wanneer een bijeenkomst digitaal worden aangeboden, is de link naar de bijeenkomst in *MijnAcademie* te vinden.

Evaluaties en feedback

De Academie werkt voortdurend aan de kwaliteit van de opleidingen, mede aan de hand van de evaluaties en feedback van de trainees. Na afloop van iedere module wordt de trainees gevraagd om de module, de literatuur en de eventuele toets te evalueren. Het is van belang dat de trainees de evaluatieformulieren serieus invullen en constructieve feedback geven, zodat wij aan de hand van de evaluatieresultaten het opleidingsprogramma verder kunnen verbeteren.

In aanvulling op de evaluaties kunnen vragen en opmerkingen met betrekking tot de opleiding in het overleg van de studentenvertegenwoordiging aan de orde worden gesteld. Tijdens dit maandelijkse overleg spreken vier trainees (één vertegenwoordiger van elke groep trainees wetgevingsjuristen en overheidsjuristen) met de programmamanager en de opleidingscoördinatoren over de actuele gang van zaken rondom de opleiding. Verderop in deze studiegids wordt nadere informatie gegeven over de taken en bevoegdheden van de studentenvertegenwoordiging.

Halverwege het eerste opleidingsjaar en bij de start van het tweede opleidingsjaar vinden individuele gesprekken met de trainees plaats, waarin zij vrij (zonder verslaglegging) met de rector, de programmamanager, en/of de opleidingscoördinatoren kunnen spreken over hun ervaring met de opleiding, en de combinatie van de opleiding en het werk.

De patroon

Op de werkplek worden trainees begeleid door een patroon. De patroon maakt de trainees thuis in de werkzaamheden en introduceert hen op de werkplek. Daarnaast heeft de patroon ook aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van de trainees. Regelmatig contact tussen de trainee en de patroon is belangrijk, zeker in het eerste jaar van de opleiding. Het is primair de verantwoordelijkheid van de trainee om de patroon in te lichten over de activiteiten bij de Academie. De Academie organiseert zelf twee keer per jaar een patroonsbijeenkomst waarin de patrooms over recente ontwikkelingen worden geïnformeerd.

Vertrouwenspersoon

De Academie heeft een *Gedragscode* waarin de gedragsnormen en omgangsvormen zijn neergelegd voor trainees onderling en voor de omgang tussen docenten en trainees. Wanneer trainees bij de Academie te maken krijgen met ongewenste omgangsvormen die in strijd zijn met de *Gedragscode*, zoals pesterij, (seksuele) intimidatie, of agressie dan kunnen zij altijd terecht bij de staf van de Academie. Wanneer trainees echter behoefte hebben om vertrouwelijk te spreken met een persoon van buiten de organisatie dan kunnen zij zich ook wenden tot de vertrouwenspersoon van de Academie: Marleen Maat (06-46849028). De vertrouwenspersoon van de Academie is specifiek bedoeld voor ongewenste omgangsvormen tussen trainees en docenten, of tussen trainees onderling. Voor ongewenst gedrag dat plaatsvindt op de werkplek, kunnen trainees zich wenden tot de vertrouwenspersoon daar.

Collegevrije perioden 2023/2024

Herfstvakantie:	14 oktober t/m 22 oktober 2023
Kerstvakantie:	23 december 2023 t/m 7 januari 2024
Voorjaarsvakantie:	17 februari t/m 25 februari 2024
Pasen:	31 maart en 1 april 2024
Koningsdag:	27 april 2024
Meivakantie:	27 april t/m 5 mei 2024
Hemelvaartsdag:	9 mei 2023
Pinksteren:	19 en 20 mei 2024
Zomervakantie:	13 juli t/m 25 augustus 2024

Bij het opnemen van vakantie en verlofuren dien je rekening te houden met de verplichte aanwezigheid bij de colleges en overige opleidingsactiviteiten van de Academie.

Let op: als er op een bepaalde dag of in een bepaalde week geen colleges e.d. zijn gepland, betekent dit niet dat dit ook niet meer zal gebeuren. Het komt voor dat colleges e.d. verzet moeten worden, dit zal dan gebeuren naar een ander tijdstip in de collegeperiode.

Organisatie van de Academie

Staf

Aan het hoofd van de Academie staat de rector: prof. Pauline Schuyt. Zij geeft leiding aan de staf die bestaat uit de programmamanagers, het team onderwijscoördinatie en de bedrijfsvoering. De programmamanagers dragen zorg voor de inhoudelijke kwaliteit van de opleidingen. Het team onderwijscoördinatie verzorgt de organisatie van de opleidingen en cursussen die worden aangeboden. De communicatiemedewerker is verantwoordelijk voor de communicatie over de Academie en de werving van nieuwe trainees. De coördinator officemanagement, de managementondersteuner en de facility managers zorgen voor de organisatorische, secretariële en facilitaire ondersteuning van de opleiding en overige academieaangelegenheden.

Bestuurlijke en adviesorganen

Er zijn verschillende bestuurlijke en adviesorganen die toezicht houden op (de uitvoering van) het beleid van de Academie en die de Academie over verschillende aspecten van de opleiding adviseren. Zo is het bestuur belast met het besturen van de academie in brede zin, waaronder het vaststellen van het opleidingsprogramma. De Onderwijs- en Curriculumcommissie adviseert de rector, de programmamanagers en de opleidingscoördinatoren over de inhoud van de modules en de opbouw van het opleidingsprogramma. De Deelnemersraad adviseert over alle aangelegenheden van de Academie. De Deelnemersraad bestaat uit de directeurs Wetgeving en Juridische Zaken van de ministeries en de griffier van de Tweede Kamer.

De examencommissie

De examencommissie heeft binnen de academie verschillende functies die zijn neergelegd in artikel 4.2. van de Onderwijs- en Toetsregeling (OTR). De examencommissie stelt bijvoorbeeld vast of een trainee voldoet aan de eindkwalificaties van de opleiding, zoals die zijn vastgesteld in OTR. Concreet betekent dit dat de examencommissie waarborgt dat iedere trainee alle modules van de opleiding met een voldoende heeft afgerond. Een andere belangrijke functie van de examencommissie is het waarborgen van de kwaliteit van toetsen, bijvoorbeeld door het vaststellen van het toetsbeleid.

Wanneer een trainee bezwaren heeft tegen een toetsuitslag en hierover geen overeenstemming bereikt met de examinator, kan hij of zij die bezwaren voorleggen aan de examencommissie, die hierover overeenkomstig de OTER beslist. Daarbij moet worden benadrukt dat de examencommissie in de fase ná de toetsafname beperkte bevoegdheden heeft. Het is aan de examinator om de uitslag van een toets vast te stellen. De examencommissie toetst deze afweging slechts marginaal, waarbij de vraag wordt gesteld of de examinator in redelijkheid tot zijn of haar beslissing heeft kun komen. De examencommissie kan alleen ingrijpen als de examinator bij de beoordeling evident onjuiste maatstaven heeft aangelegd.

Studentenvertegenwoordiging

De studentenvertegenwoordiging bestaat uit vier vertegenwoordigers van de trainees. De taken en bevoegdheden van de studentenvertegenwoordiging zijn neergelegd in artikel 9.2 van de OTR. De studentenvertegenwoordiging wordt maandelijks door de programmamanager en opleidingscoördinator geïnformeerd over relevante zaken en ontwikkelingen betreffende de opleiding. Hierover kan de studentenvertegenwoordiging ook vragen stellen. Daarnaast kan de studentenvertegenwoordiging advies uitbrengen over voorgenomen beslissingen met betrekking tot de opleiding en de wijziging van de OTR.

Externe contacten

De Academie heeft een breed netwerk binnen en buiten de Rijksoverheid. Zo onderhoudt de Academie nauw contact met de vereniging *JuristenRijk*, die is opgericht voor alle juristen die werkzaam zijn bij de Rijksoverheid. Tijdens de opleiding worden alle trainees automatisch ingeschreven bij de vereniging *JuristenRijk* en wordt de contributie door de Academie vergoed.

Daarnaast onderhoudt de Academie nauw contact met *Nederlandse Vereniging voor Wetgeving*. Tijdens de opleiding worden trainees die de opleiding volgen tot wetgevingsjurist automatisch ingeschreven bij de *Nederlandse Vereniging voor Wetgeving* en wordt de contributie door de Academie vergoed.

Tot slot onderhoudt de Academie contact met het zogenaamde 'Academienetwerk'. Dit netwerk – bestaande uit ervaren overheids- en wetgevingsjuristen – houdt de Academie op de hoogte van de wensen en ideeën die binnen hun organisatie leven en geeft feedback over de uitgevoerde cursussen.

Contactgegevens staf

Rector

Prof.mr. Pauline Schuyt, rector-directeur
t 070-3129833 e p.schuyt@acwet.nl

Programmamanagers

dr. mr. Marjolein Cupido, traineeopleidingen
t 070-3129836 e m.cupido@acwet.nl
prof. dr. Pauline Westerman
t 070-3129830 e p.westerman@acwet.nl
dr. mr. Monique Wesselink, cursussen voor ervaren juristen
t 070-3129835 e m.wesselink@acwet.nl

Onderwijscoördinatie

Hanneke Bezemer MA, traineeopleidingen en maatwerk
t 070-3129839 e h.bezemer@acwet.nl
drs. Renske Kersbergen, traineeopleidingen

t 070-3129844 e r.kersbergen@acwet.nl
mr. Maartje van den Bergh, masteropleidingen
t 070-3129852 e m.vandenbergh@acwet.nl
Margot Groenhuijsen, maatwerk
t 070-3129837 e m.groenhuijsen@acwet.nl
Esther Ruigrok van de Werve, open inschrijving
t 070-3129841 e e.ruigrok@acwet.nl
drs. Esther Smeitz-Cohen, teamleider onderwijscoördinatie, adviseur opleiding en selectie, en
secretaris examencommissie
t 070-3129840 e e.smeitz@acwet.nl
Stefanie Kloosterman, medewerker opleidingen
t 070-3129842 e s.kloosterman@acwet.nl

Bedrijfsvoering

Karen van der Els, coördinator officemanagement
t 070-3129832 e k.vanderels@acwet.nl
Roger Broekhof en Ricki van der Spek, facility management
t 070-3129831 e facilitair@acwet.nl
Tamara van der Pouw Kraan, managementassistent
T 070-3129830 e t.vanderpouwkraan@acwet.nl

Vertrouwenspersoon

Marleen Maat
t 06-46849028 e m.g.maat@minocw.nl

GROEP 15

Overheidsjuristen

Eerste semester OJ15 (let op alle data en tijden zijn onder voorbehoud)

1. Werken als Overheidsjurist

Deze module biedt een introductie in het vak van overheidsjurist. In de module komen in vogelvlucht verschillende onderwerpen aan de orde waar iedere overheidsjurist in zijn of haar loopbaan mee te maken krijgt, zoals het behandelen van bezwaarschriften, aanbesteding, openbaarheid en toezicht. Aldus is de module in feite een stoomcursus 'hoe word ik een goed overheidsjurist?'. Tijdens het onderwijs worden actuele voorbeelden en dilemma's behandeld waar overheidsjuristen in de praktijk tegenaan kunnen lopen. Aan de hand van deze voorbeelden en dilemma's wordt er gediscussieerd en geoefend met ambtelijke advisering.

Leerdoelen

- Studenten begrijpen de belangrijkste onderwerpen en vraagstukken waarmee overheidsjuristen in hun werk mee te maken (kunnen) krijgen;
- Zij begrijpen de dilemma's die zich voordoen bij ieder van deze onderwerpen en vraagstukken;
- Zij kunnen deze dilemma's in een casus herkennen en die casus evalueren op basis van juridische en beleidsmatige argumenten.

Docenten

- mr. dr. J.P. Denkers, Raadadviseur Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directie Wetgeving en Juridische Zaken, Sector Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid
- dr. N.A. Florijn, freelance onderzoeker en docent
- mr. drs. M.J.H. Langendoen, juridisch adviseur en hoofd Afdeling Juridisch Advies, directie Constitutionele Zaken en Wetgeving, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Programma

- Sessie 1: De organisatie van de overheid en de rol van de juristen daarin (met groep WJ23)
mr. drs. M.J.H. Langendoen en dr. N.A. Florijn
6 september 2023, 13:30 tot 16:30 uur
- Sessie 2: Staatssteun en Europees recht
mr. drs. M.J.H. Langendoen (en gastdocent Maarten Aalbers)
8 september 2023 13:30 tot 16:30 uur
- Sessie 3: Staatsrecht, bestuursrecht en grondrechten
mr. drs. M.J.H. Langendoen (met gastdocent Marije Graven)
15 september 2023, 09:30 tot 12:30 uur
- Sessie 4: Toezicht en onderzoekscommissies
mr. dr. J.P. Denkers
20 september 2023, 09:30 tot 12:30 uur
- Sessie 5: Privaatrecht en aanbesteden
mr. drs. M.J.H. Langendoen (met gastdocent Huub van Scherpenseel)

29 september 2023, 09:30 tot 12:30 uur

Sessie 6: Strafrecht en openbaarheid als nieuwe bestuurscultuur
 mr. drs. M.J.H. Langendoen (met gastdocent Geert Bos)
 6 oktober 2023, 9:30 tot 12:30 uur

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

2. Verdiepend Staatsrecht

Deze module wordt gedeeltelijk samen gevolgd met WJ23.

Juristen bij de Rijksoverheid opereren binnen een complexe bestuurlijke organisatie. In deze module staat centraal hoe de Nederlandse overheid op centraal en decentraal niveau is georganiseerd en hoe de verschillende staatsorganen samenwerken. Dit wordt besproken en geanalyseerd tegen de achtergrond van de Grondwet en het legaliteitsbeginsel. Voorts wordt aandacht besteed aan het Koninkrijksrecht en de staatkundige verhoudingen ten aanzien van Curaçao, St. Maarten en Aruba, alsmede de 'BES-eilanden'.

Leerdoelen

- Trainees kunnen benoemen welke staatsorganen bevoegd zijn tot wetgeving en bestuur, welke beginselen van belang zijn voor de onderlinge taakverdeling van deze staatsorganen, en welke regels van toepassing zijn op hun functioneren;
- Zij kunnen verschillende vormen van toezicht van en op de overheid onderscheiden en karakteriseren;
- Zij kunnen de verschillende door de overheid gebruikte organisatievormen vergelijken en de juridische gevolgen van de keuze voor deze vormen;
- Zij kunnen verhoudingen tussen de mede-overheden en landen binnen het Koninkrijk beschrijven;
- Zij kunnen bovenstaande kennis en inzichten toepassen op een casus inzake het bestuurlijk organisatierecht;
- Zij kunnen wetgeving en bestuur analyseren en evalueren in relatie tot de Grondwet.

Docenten

- prof. mr. dr. W. van der Woude, directeur Constitutionele Zaken Wetgeving, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en hoogleraar Recht decentrale overheden, Rijksuniversiteit Groningen
- prof. mr. S.E. Zijlstra, hoogleraar Staats- en Bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- prof. mr. dr. P. B.C.D.F. (Paul) van Sasse van Ysselt, Raadsadviseur Raad van State, bijz. hoogleraar Recht en Religie Rijksuniversiteit Groningen, docent-onderzoeker conflicterende grondrechten Vrije Universiteit Amsterdam

Programma

- Sessie 1: Grondwet en legaliteit
prof. mr. dr. P. B.C.D.F. (Paul) van Sasse van Ysselt
13 september 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 2: Organisatie I: Hoofdstructuur van de bestuurlijke organisatie
prof. mr. S.E. Zijlstra
20 september 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 3: Koninkrijksrecht
mr. dr. W. van der Woude
2 oktober 2023, van 9.00 tot 12.00 uur
- Sessie 4: Organisatie II: Bijzondere vormen en toezicht
prof. mr. S.E. Zijlstra
4 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur

Sessie 5: Organisatie III – Organisatierecht voor Wetgevers (alleen WJ)
 prof. mr. S.E. Zijlstra
 11 oktober 2023, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 6: Oefensessie: Werken met Staatsrecht (alleen WJ)
 prof. mr. S.E. Zijlstra
 27 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur

Toets

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen op 13 november 2024

3. Verantwoord Besluiten

Het voorbereiden van besluiten is een belangrijk onderdeel van het werk als overheidsjurist. Deze module is daarom gericht op de juridische kennis en vaardigheden inzake verantwoorde besluitvorming: wat moet een overheidsjurist weten en kunnen om een goed besluit voor te bereiden? Hiervoor is ten eerste een gedegen kennis van het bestuurs(proces)recht, zoals geregeld in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), essentieel. In deze module wordt daarom in het bijzonder aandacht besteed aan de vragen wat een 'besluit' in de zin van de Awb is, wie bevoegd is tot het nemen van een besluit, hoe men tot een besluit komt, wie 'belanghebbende' bij een besluit is, en hoe de besluitvorming wettelijk is genormeerd. Vervolgens wordt in deze module ingezoomd op twee typen besluiten waar veel overheidsjuristen mee te maken krijgen: beschikkingen inzake de Wet openbaar bestuur (Wob) en subsidiebesluiten. In het bijzonder ten aanzien van Wob-beschikkingen spelen ook vragen omtrent de gegevensuitwisseling en privacy, waar in deze module ook aandacht aan wordt besteed.

Leerdoelen

- Studenten begrijpen de hoofdlijnen en de belangrijkste begrippen van de Awb en kunnen hun kennis hiervan toepassen op een casus inzake de voorbereiding van een besluit;
- zij kunnen uitleggen hoe de procedure voor het voorbereiden en nemen van een besluit verloopt en zij kunnen de relevante procedurele regels toepassen op een casus;
- zij begrijpen de regels inzake bevoegdheidstoekenning en bevoegdheidsnormering en kunnen hun kennis hiervan gebruiken om een relevante casus te beoordelen;
- zij begrijpen de Wo(b) en de regelgeving ten aanzien van subsidies en kunnen hun kennis hiervan toepassen op een casus inzake de voorbereiding van een besluit;
- zij herkennen de Europese en Nederlandse regelgeving ten aanzien van privacy en gegevensuitwisseling en weten hoe zij de naleving daarvan kunnen waarborgen;
- zij kunnen een zorgvuldig en nauwkeurig besluit schrijven/voorbereiden in overeenstemming met het geldend recht, inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Docenten

- mr. H.S. ten Cate, senior adviseur Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding
- mr. dr. E.M.J. Hardy, Universitair docent bestuursrecht, Open Universiteit
- mr. J.P. Heinrich, senior advocaat, Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn
- mr. dr. L. van Heusden, jurist Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak
- mr. F. Libari, jurist Kennisunit Raad van State
- mr. R. Molendijk, (Senior) Beleidsmedewerker Bestuurlijke en Juridische Zaken
- mr. H.F.Th. Pennarts, juridisch-adviseur Ten Holter Noordam advocaten
- mr. F.J.H. van Tienen, advocaat, Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn
- prof. mr. dr. G.J. Zwenne, partner Pels Rijcken, hoogleraar Recht en de Informatiemaatschappij, Universiteit Leiden

Programma

Sessie 1: Algemene wet bestuursrecht: structuur en begrippen
mr. J.P. Heinrich en mr. F.J.H. van Tienen
11 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30

-
- Sessie 2: Belanghebbenden
mr. dr. L.A. van Heusden
25 oktober 2023, van 9.30 tot 12.30 uur
- Sessie 3: Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
mr. H.F.Th. Pennarts
25 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 4: Bevoegdheidstoekenning
mr. F. Libari
27 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 5: Procedure voor het nemen van besluiten
mr. J.P. Heinrich en mr. F.J.H. van Tienen
1 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 6: Openbaarheid van bestuur
mr. H.S. ten Cate en mr. R. Molendijk
8 november 2023, van 09.30 tot 12.30 uur
- Sessie 7: Workshop Operationalisering AWB
mr. dr. L.A. van Heusden
8 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 8: Subsidiëring
mr. dr. E.M.J. Hardy
15 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 9: AVG en geautomatiseerde besluitvorming
prof. mr. dr. G.J. Zwenne
29 november 2023, van 09.30 tot 12.30 uur

Toets:

De module wordt afgesloten met een opdracht, deadline volgt.

4. Politiek en bestuur

Deze module wordt samen met WJ23 gevolgd.

In deze module staat de politiek-bestuurlijke context waarbinnen wetgevingsjuristen en overheidsjuristen functioneren centraal, en de rol van juristen in die context. De politiek-bestuurlijke context laat zich kenmerken als een krachtenveld waarin verschillende actoren functioneren met ieder eigen – soms contrasterende – basiswaarden en ideeën over de relatie tussen politiek en bestuur. In deze module maken de studenten kennis met dit krachtenveld en deze actoren. Na een algemene introductie over de institutionele structuur van de democratische rechtsstaat en de politieke cultuur in Nederland, wordt ingezoomd op de rol van verschillende actoren in het politiek-bestuurlijke krachtenveld, zoals de regering en het parlement, politieke partijen, de media, ambtenaren in het algemeen en juristen in het bijzonder.

Leerdoelen

- Studenten kunnen de kenmerken van de Nederlandse politieke cultuur en het politieke bestel uitleggen;
- zij kunnen de spanningen in het politiek-bestuurlijke krachtenveld herkennen en analyseren;
- zij kunnen de actoren in het politiek-bestuurlijke krachtenveld benoemen en vergelijken op basis van hun basiswaarden en ideeën;
- zij kunnen ontwikkelingen in de politiek en het openbaar bestuur analyseren en beoordelen in het licht van de spanningen binnen het politiek-bestuurlijke krachtenveld, en de rol van de verschillende actoren binnen dat krachtenveld;
- zij begrijpen hun eigen positie en rol als jurist binnen het politiek-bestuurlijke krachtenveld en kunnen op basis van dit begrip hun gedrag tegenover andere juristen, ambtenaren, politici en de personen buiten de overheid bepalen.

Docenten

- prof. dr. C.F. van den Berg, hoogleraar Global and local governance, Rijksuniversiteit Groningen, campus Fryslan en Eerste Kamer lid.
- mr. dr. J.R. Groen, raadsadviseur, Ministerie van Algemene Zaken
- prof. dr. J. Kennedy, decaan en hoogleraar Moderne Nederlandse geschiedenis, Universiteit van Utrecht
- prof. dr. R.A. Koole, hoogleraar Politicologie, Universiteit Leiden
- dr. F.F. Mansvelt Beck, universitair docent politieke filosofie, Universiteit Leiden
- dr. M.F. Meffert, universitair docent, Universiteit Leiden

Programma

Sessie 1: De spanning tussen regering en parlement
prof. dr. R.A. Koole
17 november 2023, van 09:30 tot 12.30 uur

Sessie 2: De democratische rechtsstaat
dr. F.F. Mansvelt Beck
17 november 2023, van 13:30 tot 16.30 uur

Sessie 3: Het ontstaan en functioneren van politieke partijen
prof. dr. R.A. Koole
24 november 2023, van 09.30 tot 12.30 uur

-
- Sessie 4: De Nederlandse politiek-bestuurlijke cultuur
prof. dr. J. Kennedy
24 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 5: De relatie tussen media en politiek (Engelstalig college)
dr. M.F. Meffert
29 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 6: De positie en rol van (juristen binnen) de ambtenarij
prof. dr. C.F. van den Berg
1 december 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 7: Ambtelijk vakmanschap
mr. dr. J.R. Groen
6 december 2023, van 09:30 tot 12.30 uur
- Sessie 8: Bezoek aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Volgt in maart 2024, gehele dag

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de module.

5. Schriftelijk adviseren

Deze training wordt samen met WJ23 gevolgd.

In deze module wordt de nadruk gelegd op het schrijven, structureren en formuleren van nota's aan de politieke en ambtelijke top en aan het doelgroepgericht schrijven van juridische teksten in ook voor niet-juristen begrijpelijk Nederlands.

Leerdoelen

- De trainees zijn in staat in korte tijd nota's voor de departementsleiding op te stellen, die aan bepaalde eisen voldoen (kort, goed gestructureerd, effectief);
- Zij kennen de belangrijkste elementen die doorgaans aan de orde moeten komen in een nota die wetgevingsrelevante, overheidsjuridische of ambtelijk/bestuurlijke materie betreft;
- Daarbij zijn zij erop gespist allerlei soorten fouten te voorkomen.

Docent

- M.J.P. Becker, Adviseur parlementaire zaken NVWA

Programma

6 december 2023 van 9.30 tot 16.30

10 januari 2023 van 13:30 tot 16:30 is de nabespreking van de opdracht.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

6. Presenteren

Deze training wordt samen met WJ23 gevolgd.

In deze training leer je hoe je van een tekst een presentatie gemaakt kan worden. De training zet in op het belang van de boodschap, de structuur en relevante stijlkenmerken als ook op het adresseren van een gehoor. Primair gaat het om het presenteren van informatie aan al dan niet deskundige collega's of externen. Juristen hebben er belang bij dat hun advies of ander juridisch product op een voor anderen begrijpelijke wijze wordt overgebracht, waarbij keuzes en mogelijk alternatieven duidelijk naar voren komen. In de training komt zowel de verbale als de non-verbale kant van het presenteren aan de orde. Aspecten van de houding, stem, gezicht en het managen van zenuwen worden getraind.

Leerdoelen

- Trainees beheersen de Nederlandse taal terdege en kunnen aangeven hoe een presentatie kan worden opgebouwd;
- Zij kunnen op effectieve en aansprekende wijze presentaties houden, niet alleen over specifieke wetgevingsprojecten, maar ook over meer algemene onderwerpen;
- Daarbij benaderen zij de vaardigheid vanuit een communicatieve instelling.

Docent

- drs. E.J.R. Swaving, zelfstandig communicatieadviseur

Programma

Groep 1, 2 dagen:	14 december 2023, 9:30 tot 16:30 15 december 2023, 9:30 tot 16:30
Groep 2, 2 dagen:	18 december 2023, 9:30 tot 16:30 19 december 2023, 9:30 tot 16:30
Groep 3, 2 dagen:	20 december 2023, 9:30 tot 16:30 21 december 2023, 9:30 tot 16:30

Informatie over de indeling van de groepen volgt.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

7. Intervisie

Iedere trainee neemt deel aan intervisie. Dat gebeurt in een groep van gelijken, waarbij in een gezamenlijk afgesproken structuur gereflecteerd wordt op persoonlijke en/of werk gerelateerde uitdagingen. Het doel van de intervisie is om tot inzichten en oplossingen te komen die benut kunnen worden op het werk. In het bijzonder wordt tijdens de intervisie aandacht besteed aan het belang van een goede *work-life balance* en de zorg voor mentale gezondheid.

Programma

Groepsindeling volgt in de loop van het jaar.

De startbijeenkomst is op 27 oktober 9.30 – 12.30 uur.

De overige intervisiebijeenkomsten worden door de groepen zelf ingepland.

Tweede Semester OJ15 (let op alle data en tijden zijn onder voorbehoud)

1. Behandeling van klachten en geschillen

Deze module staat in het teken van de bestuursrechtelijke behandeling van klachten en geschillen over overheidsoptreden. In het bijzonder wordt aandacht besteed aan het behandelen van bezwaarschriften, de beroepsprocedure, en klachtbehandeling door bestuursorganen en de Nationale Ombudsman. Daarbij wordt niet alleen stilgestaan bij de juridische procedures die hiervoor moeten worden gevolgd en de regels die daarvoor gelden (bijvoorbeeld wat betreft ontvankelijkheid en beslistermijnen), maar ook bij de informele aspecten die van belang zijn voor eerlijke en redelijke klachtbehandeling en geschilbeslechting. Tijdens interactieve werkcolleges, schriftelijke training en rollenspelen wordt hiermee geoefend. De module wordt afgesloten met een werkbezoek aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Leerdoelen

- De studenten begrijpen de procesrechtelijke regels voor de bestuurlijke behandeling van klachten en bezwaarschriften;
- zij begrijpen hoe de bestuursrechtspraak is georganiseerd en welke procesrechtelijke regels gelden voor het instellen en behandelen van beroep;
- zij kunnen uitleggen wat de taken en bevoegdheden van de Nationale Ombudsman zijn en welke procedurele regels gelden voor klachtbehandeling door de Nationale Ombudsman;
- zij kunnen bovenstaande juridische kennis en inzichten inzake de bezwaar- en beroepsprocedure en de interne en externe klachtbehandeling toepassen op een relevante casus;
- zij begrijpen de praktische/informele afhandeling van klachten en bezwaarschriften en kunnen hun handelen hierop afstemmen;
- zij kunnen de taken, bevoegdheden en werkwijzen van de verschillende actoren die betrokken zijn bij de behandeling van klachten en geschillen van elkaar onderscheiden en hun eigen handelen daarop aanpassen;
- zij kunnen een correct, professioneel en goed gestructureerde beslissing op bezwaar of verweerschrift schrijven.

Docenten

- mr. C.J. de Lange, senior adviseur bij het Ministerie van Financiën, concerndirectie Fiscale en Juridische Zaken
- mr. M. van Leyenhorst, senior jurist Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- mr. drs. J.W. Severijnen, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- mr. dr. D.W.M. Wenders, coördinerend jurist Ministeries van Economische Zaken en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- mr. R.F.B. van Zutphen, Nationale Ombudsman

Programma:

Sessie 1: Inleiding in het stelsel van rechtsbescherming en de bezwaarschriftprocedure
mr. C.J. de Lange
28 februari 2024, van 9:30 tot 12:30

-
- Sessie 2: Bestuursrechtspraak
mr. C.J. de Lange
6 maart 2024, van 9:30 tot 12:30
- Sessie 3: Klachten en klachtprocedures
mr. M. van Leyenhorst en mr. drs. J.W. Severijnen
8 maart 2024, van 9:30 tot 12:30
- Sessie 4: Het managen van een bezwaarprocedure
mr. drs. J.W. Severijnen
13 maart 2024, van 9:30 tot 12:30
- Sessie 5: Schrijven van beslissing op bezwaar of verweerschrift (inclusief oefentoets)
mr. dr. D.W.M. Wenders
15 maart 2024, van 13:30 tot 16:30
- Sessie 6: De Nationale Ombudsman
mr. R.F.B. van Zutphen
27 maart 2024, van 9:30 tot 12:30
- Sessie 7: Bezoek aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
NNB
- Sessie 8: Bespreken van de opdracht (verplicht)
mr. dr. D.W.M. Wenders
20 juni 2024, van 9:30 tot 12:30

Toets

De module wordt afgesloten met een opdracht, deadline voor de trainees is 8 mei 2024.

2. Europees recht 1

Deze module wordt samen met WJ23 gevolgd.

Deze module komen de institutionele Europeesrechtelijke onderwerpen aan de orde die relevant zijn voor juristen bij de Rijksoverheid. Allereerst worden de hoofdlijnen van het EU-recht – de algemene beginselen, uitgangspunten en begrippen – behandeld. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de institutionele structuur van de EU. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de vraag hoe Europese regelgeving tot stand komt en welke rol jurist daarbij spelen. Daarna wordt ingegaan op rechtsbescherming en de taak en werkwijze van het Hof van Justitie van de EU: hoe wordt toezicht gehouden op het handelen van de lidstaten en de Europese instellingen, en hoe is de taakverdeling tussen het Hof van Justitie en de nationale rechter vormgegeven?

Leerdoelen

- De studenten kunnen de instellingen van de Europese Unie en hun taken en bevoegdheden benoemen;
- zij kunnen uitleggen volgens welke procedures Europese besluiten tot stand komen en worden uitgevoerd;
- zij kunnen uitleggen op welke manier rechtsbescherming op Europees niveau is georganiseerd en hoe de taakverdeling tussen Europese en nationale rechters is vormgegeven;
- zij kunnen uitleggen wat het begrip EU-burgerschap betekent en welke rechten hieraan verbonden zijn;
- zij kunnen de verschillende harmonisatietechnieken benoemen en kunnen deze beoordelen in het licht van het interne markt beginsel;
- zij kunnen bovenstaande kennis en begrip toepassen op een relevante casus betreffende het Europese recht;
- zij begrijpen hoe het Europese recht moet worden geïmplementeerd in de Nederlandse rechtsorde en kunnen het Europese recht op die manier toepassen in hun werkzaamheden.

Docenten

- mr. dr. A. van den Brink, universitair hoofddocent aan de Universiteit Utrecht en directeur van het Europa Instituut
- mr. dr. H. van Eijken, assistent professor Internationaal en Europees recht aan de Universiteit Utrecht
- dr. U. Jaremba, assistent professor Europees recht aan de Universiteit Utrecht
- mr. drs. H. Temmink, afdelingshoofd bij de EUIPO, een EU agentschap voor intellectuele eigendom
- mr. W.M. Weeber, Senior wetgevingsjurist / coördinerend beleidsmedewerker Ministerie van Financiën

Programma

Sessie 1: Europese instellingen en de besluiten of wetgeving die zij vaststellen
mr. dr. A. van den Brink
12 januari 2024, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 2: Europese Instellingen en de nationale procedures rond de totstandkoming van Europese besluiten
mr. dr. A. van den Brink
12 januari 2024, van 13.30 tot 16.30 uur

Sessie 3: Harmonisatie en implementatie gezien vanuit de Europese Commissie
mr. drs. H. Temmink
19 januari 2024, van 13.30 tot 16.30 uur

-
- Sessie 4: Rechtsbescherming
 dr. U. Jaremba
 24 januari 2024, van 9.30 tot 12.30 uur
- Sessie 5: Het Handvest, burgerschap en grondrechten
 mr. dr. H. van Eijken
 26 januari 2024, van 09.30 tot 12.30 uur
- Sessie 6: Implementatie: de praktijk I en II (alleen WJ)
 mr. W.M. Weeber
 31 januari 2024, van 9:30 tot 12:30 uur
- Sessie 7: Implementatie: de praktijk I en II (alleen WJ)
 mr. W.M. Weeber
 7 februari 2024, van 9:30 tot 12:30 uur

Toets

Hoe de module wordt afgesloten wordt nog nader bepaald.

3. De rechter in de democratische rechtsstaat

Deze module wordt samen met WJ23 gevolgd.

Dagelijks geven wetgevings- en overheidsjuristen en rechters – ieder vanuit hun eigen positie, taken en verantwoordelijkheden – gestalte aan de beginselen van de democratische rechtsstaat. Daarbij komen zij elkaar steeds weer tegen. Zo zijn juristen bij de Rijksoverheid de afgelopen jaren verschillende keren geconfronteerd met ingrijpende uitspraken van rechters die stevig ingrepen in overheidsbeleid en wetgeving. Tegelijkertijd krijgen rechters dagelijks te maken met het werk van wetgevingsjuristen en overheidsjuristen, bijvoorbeeld omdat zij wetgeving moeten interpreteren en toepassen, of omdat zij geschillen tussen burgers en de overheid in beroep moeten beoordelen. Om de wisselwerking tussen wetgevings- en overheidsjuristen en rechters te bevorderen, is het belangrijk dat wetgevings- en overheidsjuristen weten hoe rechters werken, hoe zij naar zaken kijken, hoe zij wetgeving gebruiken en tegen welke dilemma's zij daarbij aanlopen. In deze module worden deze thema's besproken. Daarbij is er veel ruimte voor interactie en dialoog.

Leerdoelen:

- Studenten begrijpen de positie en verantwoordelijkheden van de rechter in de democratische rechtsstaat;
- Zij begrijpen hoe rechters wetgeving interpreteren en toepassen om geschillen te beslechten, en welke grenzen daarvoor gelden;
- Zij begrijpen hoe rechters argumenten van de partijen in een geschil beoordelen en wegen;
- Zij herkennen de dilemma's waar rechters bij de bovenstaande werkzaamheden tegenaanlopen en kunnen deze beoordelen;
- Zij kunnen op basis van hun kennis en begrip van bovenstaande zaken hun eigen werk als wetgevings- of overheidsjurist evalueren en waar wenselijk afstemmen op de behoeften en wensen van de rechter.

Docent

prof. dr. mr. E. Bauw, hoogleraar Privaatrecht en directeur Montaigne Centrum voor Rechtsstaat en Rechtspleging Universiteit Utrecht. Tevens raadsheer-plaatsvervanger gerechtshof Den Haag.

Programma

- Sessie 1: Rechterlijke macht en rechtsstaat
3 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 2: Rechtstoepassing en rechtsvorming door de rechter
10 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 3: Rechterlijke toetsing van wetgeving
12 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 4: Afsluitende bijeenkomst in samenwerking met de rechtbank
26 april 2023 in de middag

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de module in combinatie met debat tijdens sessie 4.

4. Betogend schrijven voor juristen in een beleidsomgeving

Deze training wordt samen met WJ23 gevolgd.

Hoe overtuig je een bewindspersoon of leidinggevende van jouw standpunt? Hoe schrijf je een tekst met een heldere opbouw, die begrijpelijk is voor verschillende soorten lezers? Schrijven maakt een belangrijk deel uit van het werk van wetgevings- en overheidsjuristen, maar blijft voor velen een lastige taak. Deze cursus is een training in argumenteren en in het structureren en formuleren van verschillende soorten betogende teksten, zoals adviezen, toelichtingen bij regelingen en brieven aan burgers. Daarnaast wordt aandacht besteed aan strategisch schrijven in een beleidsomgeving.

Leerdoelen

- De studenten begrijpen de eisen die gesteld worden aan de inhoud, opbouw, stijl en afwerking van een officiële, betogende tekst in een beleidsomgeving.
- Ze kunnen begrijpelijke officiële teksten schrijven, zowel specifiek juridische als meer algemeen ambtelijke producten.
- Ze zijn in staat om kritisch naar hun eigen tekst te kijken en deze te verbeteren.
- Ze hebben inzicht in manieren van strategisch schrijven in een beleidsomgeving.

Docenten

- prof. dr. Bart van Klink, hoogleraar rechtsmethodologie, Vrije Universiteit Amsterdam.
- dr. Ingeborg van der Geest, universitair docent juridische argumentatie en retorica, Vrije Universiteit Amsterdam.

Opzet van de cursus

Cursusdag 1, 24 april 2024 (hele dag): Basisvaardigheden juridisch schrijven

- Betogend schrijven: argumentatie en tekstopbouw
- Begrijpelijk, passend en correct formuleren

Vorbereiding: literatuur lezen en huiswerkopdracht maken

Na deze dag maken de deelnemers een schrijfoopdracht, waarop de docent en medecursisten feedback geven.

Cursusdag 2, 22 mei 2024 (hele dag): Strategisch schrijven en individuele schrijfoopdracht

- Bespreking schrijfoopdracht
- Strategisch schrijven, onder andere pro- en contra-argumenteren en framing

Vorbereiding: literatuur lezen en schrijfoopdracht maken (max. 1.000 woorden) plus peer review

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van een individuele schrijfoopdracht die met een voldoende resultaat moet worden afgerond. De schrijfoopdracht wordt door de docent van commentaar voorzien en wordt besproken tijdens dag 2.

5. Adviseren

Deze training wordt samen met WJ23 gevolgd.

In deze module wordt inzicht gegeven in de verschillende aspecten die bij het verlenen van advies een rol spelen. Aandacht wordt besteed aan:

- de adviseursrol;
- basisgesprekstechnieken;
- registijlen;
- omgang met weerstand;
- overtuigend argumenteren.

Hoe kom je te weten wat nieuw beleid precies is, hoe moet je omgaan met vragen van beleidsmedewerkers, hoe verpak je het juridisch advies zodanig dat ook niet-juristen het begrijpen en overtuigend vinden? Uiteraard worden de adviesvaardigheden ook getraind. Het is belangrijk om als jurist effectief te kunnen adviseren in een beleidscontext of een politieke omgeving.

Leerdoelen

- Trainees kunnen een overzicht geven van de verschillende soorten instrumenten van het overheidsbeleid;
- Zij luisteren naar degenen die met verzoeken om advies komen en kunnen doorvragen om het verzoek duidelijk te krijgen;
- Zij zijn in staat mondeling een helder, bondig en overtuigend advies te geven;
- Daarbij nemen zij een actieve houding aan en bezien zij hoe zij uit zichzelf initiatief kunnen nemen om een zo effectief mogelijk advies te geven.

Docent

- drs. E.J.R. Swaving, zelfstandig communicatieadviseur

Programma

Groep 1, 2 dagen: 12 en 13 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Groep 2, 2 dagen: 19 en 20 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Groep 3, 2 dagen: 25 en 26 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Informatie over de indeling van de groepen volgt.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

6. Onderhandelen

Deze training wordt samen met WJ23 gevolgd.

In deze module wordt kennis gemaakt met de gangbare opvattingen over onderhandelingsvaardigheden en de betekenis van onderhandelingen voor het tot stand brengen van wetgeving. De training van onderhandelingsvaardigheden staat centraal. In het bijzonder zal aandacht worden besteed aan onderhandelen met beleidsmedewerkers, met andere departementen en met belangengroepen.

Leerdoelen

- Studenten zijn op de hoogte van theoretische aspecten van onderhandelen en kunnen de rol van onderhandelingen in processen als wetgeving aangeven;
- Zij zijn in staat naar elkaar te luisteren en kunnen zich inleven in standpunten van anderen, zodat zij in overleg of vergadering rekening kunnen houden met andere visies;
- Zij kunnen de techniek van het onderhandelen toepassen en weten hoe zij in een overleg optimaal kunnen functioneren;
- Zij zijn in staat effectief en efficiënt te werken aan een onderhandelingsresultaat dat gedeeld wordt door degenen die aan een vergadering deelnemen;
- Daarbij gaan zij in het bijzonder uit van een communicatieve houding ten opzichte van andere deelnemers aan een onderhandeling.

Docent

mr. G. van Houtem MBA, partner Holland Consulting Group

Programma:

15 mei 2024 van 9:30 – 12:30 groep 1

15 mei 2024 van 13:30 – 16:30 groep 2

29 mei 2024 van 9:30 – 16:30 groep 1

31 mei 2024 van 9:30 – 16:30 groep 2

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

7. Pleiten

In deze training staan de theorie en de praktijk van het pleiten, gezien vanuit het gezichtspunt van de overheidsjurist, centraal. Met het oog op een effectief optreden voor en tijdens de zitting wordt aandacht geschonken aan de procestechiek, de procedures, de strategie en de tactiek.

Leerdoelen

- Trainees zijn in staat een rechter of rechterlijk college op mondelinge of schriftelijke wijze te informeren over en te overtuigen van het overheidstandpunt;
- zij kunnen hun juridische kennis toepassen tijdens zittingen door effectief in te gaan op de argumenten van de wederpartij;
- daarbij nemen zij een passende houding aan en zij zijn in staat op tactische wijze tijdens een geding op te treden.

Docenten

- M. van der Zande MA, docent/staffunctionaris, Hogeschool Utrecht en zelfstandig communicatietrainer
- mr. A. Siemons, sinds 2020 familierechter bij de rechtbank Rotterdam

Programma

Sessie 1: 9 februari 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Sessie 2: 16 februari 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

Keuzeruimte

Naast de verplichte modules, bestaat een deel van de opleiding uit keuzeruimte. De invulling van de keuzeruimte vindt plaats in overleg met de programmamanager. Samen met de programmamanager stelt iedere trainee aan het begin van zijn/haar opleiding (oktober 2023) een Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP) op. Op basis hiervan wordt gekeken welke keuzemodules het beste passen bij de opleidingsbehoefte van de trainee. Daarbij gelden een aantal voorwaarden:

1. Alle trainees volgen *tenminste* twee keuzemodules.
2. Alle trainees volgen *tenminste* één keuzemodule uit het onderstaande aanbod dat speciaal is samengesteld voor de trainees (meer mag, maar is niet verplicht).
3. De andere keuzemodule *kan* worden ingevuld met een cursus uit het zogenaamde ‘open inschrijvingen’ aanbod voor ervaren juristen. Maar een tweede keuzevak uit het aanbod voor de trainees is ook mogelijk.
4. De keuzemodules die speciaal voor trainees zijn samengesteld, worden afgesloten met een toets. Dat kan een opdracht zijn, maar ook een mondelinge presentatie, of tentamen. De keuzemodules uit het open inschrijvingen aanbod worden niet getoetst, maar worden afgesloten met een individueel reflectieverslag. Meer informatie hierover staat in de *Instructie toetsing keuzemodules* (zie MijnPortaal)

Let op: soms vallen cursussen uit het open inschrijvingen aanbod samen met colleges van verplichte modules uit de trainee-opleidingen. Als dat het geval is, overleg dan van tevoren met de programmamanager of je de open inschrijvingen cursus kunt volgen (en dus dispensatie krijgt voor aanwezigheid tijdens de verplichte bijeenkomsten).

Keuzemodules voor trainees

1. Vergelijkend staatsrecht	(Voorjaar 2025)
2. Verdieping bestuursprocesrecht	
3. Recht vanuit sociaalwetenschappelijk gezichtspunt	
4. Rechtsfilosofie	(voorjaar 2024)
5. Europees bestuursrecht	(voorjaar 2024)
6. Internationaal Recht	(Voorjaar 2025)
7. Overheid en privaatrecht (alleen OJ)	(Voorjaar 2025)
8. Kwaliteit van wetgeving (alleen OJ)	(Voorjaar 2024)
9. Publiceren	

In overleg met de programmamanager kunnen trainees uit het aanbod voor de ervaren juristen een cursus kiezen die goed aansluit bij hun opleidingswensen/leerbehoefte. Als hulpmiddel en ter inspiratie, hier een lijst met modules waar trainees de afgelopen jaren veel aan hebben gehad:

10. Budgettair beleid
11. AI en de rechtsstaat
12. Wie doet de huishouding?
13. Wetgevingsprocedures (alleen OJ)
14. Wetgevingstechniek (alleen OJ)

GROEP 23

Wetgevingsjuristen

Eerste Semester WJ23 (let op datum en tijden kunnen nog wijzigen)

1. Werken als wetgevingsjurist

In deze module komen twee onderwerpen aan de orde die in de praktijk van groot belang zijn voor het werk van een wetgevingsjurist: wetgevingsprocedures en wetgevingstechniek. Tijdens de module passeren verschillende soorten regelgeving en de wijze waarop zij inhoudelijk en procedureel tot stand komen de revue. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht aan de kwaliteitseisen uit het *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving* (IAK) besteed. Daarnaast leren de studenten aan de hand van de *Aanwijzingen voor de regelgeving* aan welke wetgevingstechnische eisen regelgeving dient te voldoen. Tijdens de interactieve bijeenkomsten gaan de studenten ook zelf aan de slag om zich middels verschillende opdrachten het wetgevingsvak eigen te maken.

Leerdoelen

- Studenten kunnen de verschillende soorten regelgeving benoemen en onderscheiden;
- Zij kunnen de deelnemers aan het wet- en regelgevingsproces en hun taken benoemen en onderscheiden;
- Zij kunnen uitleggen hoe zij wet- en regelgeving en de daarbij behorende toelichtingen volgens de *Aanwijzing voor regelgeving* moeten opstellen, structureren en formuleren;
- Zij kunnen bovenstaande kennis en vaardigheden in hun dagelijkse werk als wetgevingsjurist toepassen;
- Zij kunnen hun werk aan wetgeving effectief en efficiënt organiseren en accuraat en zorgvuldig uitvoeren.

Docenten

- mr. M. Bootsman, Wetgevingscoördinator, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- mr. dr. A.E. van Rooij, senior wetgevingsjurist Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- dr. N.A. Florijn, freelance onderzoeker en docent
- mr. B. Knop, Coördinerend Wetgevingsjurist, Ministerie BZK
- mr. D.R.P. de Kok, Plaatsvervangend afdelingshoofd , Ministerie van EZK & Ministerie van LNV
- mr. drs. M.J.H. Langendoen, juridisch adviseur en hoofd Afdeling Juridisch Advies, directie Constitutionele Zaken en Wetgeving, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- mr. dr. A.M.P. Rijpkema, Coördinerend wetgevingsadviseur, Ministerie van Justitie en Veiligheid
- dr.mr. M. Wesselink, programmamanager, Academie voor Wetgeving en Academie voor Overheidsjuristen

Programma

- Sessie 1: Openingsbijeenkomst + wegwijs worden binnen het ministerie (met groep OJ15)
mr. drs. M.J.H. Langendoen en dr. N.A. Florijn
6 september 2023, 13:30 tot 13.30 uur
- Sessie 2: Wetgeving in soorten en vormen: producten en procedures
Wetgevingsprocedures: Beleidsvorming en IAK
dr. N.A. Florijn
8 september 2023, 09.30 tot 12.30 uur
- Sessie 3: Wetgeving in soorten en vormen: producten en procedures
Wetgevingsprocedures: Beleidsvorming en IAK

dr. N.A. Florijn
15 september 2023, 09.30 tot 12.30 uur
Werkcollege

Sessie 4: Wetgevingstechniek: Structuur en elementen van een regeling
dr. mr. M. Wesselink
20 september 2023, 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 5: Wetgevingstechniek: Delegatie van regelgevende bevoegdheid, wijzigingsregelingen, terminologische kwesties, overgangsrecht en samenloop
mr. D.R.P. de Kok
27 september 2023, 13:30 tot 16.30 uur

Sessie 6: Wetgevingstechniek: Begrips-, evaluatie- en inwerkingtredingsbepalingen
mr. M. Bootsman
6 oktober 2023, 09:30 tot 12.30 uur

Sessie 7: Wetgevingstechniek: Oefenen met wetgevingstechnieken
dr. mr. M. Wesselink en mr. M. Bootsman
13 oktober 2023, 09:30 tot 12.30 uur

Sessie 8: Wetgevingstechniek: Het opstellen van toelichtingen bij wet- en regelgeving
mr. dr. A.M.P. Rijpkema
25 oktober 2023, 9:30 tot 12:30 uur

Sessie 7: Wetgevingsprocedures: Interactie, invloed en besluitvorming
dr. N.A. Florijn
1 november 2023, 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 8: Wetgevingsprocedures: Simulatie behandeling van een wetsvoorstel: vragen, toelichten, verdedigen en vaststellen
dr. N.A. Florijn
3 november 2023, 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 9: Delegatie: de verhouding tussen centrale en decentrale regelgeving.
mr. D. Corver en mr. dr. van Rooij
8 november 2022, 13:30 tot 16.30 uur

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de module.

2. Verdiepend Staatsrecht

Deze module wordt gedeeltelijk samen gevolgd met OJ15.

Juristen bij de Rijksoverheid opereren binnen een complexe bestuurlijke organisatie. In deze module staat centraal hoe de Nederlandse overheid op centraal en decentraal niveau is georganiseerd en hoe de verschillende staatsorganen samenwerken. Dit wordt besproken en geanalyseerd tegen de achtergrond van de Grondwet en het legaliteitsbeginsel. Voorts wordt aandacht besteed aan het Koninkrijksrecht en de staatkundige verhoudingen ten aanzien van Curaçao, St. Maarten en Aruba, alsmede de 'BES-eilanden'.

Leerdoelen

- Trainees kunnen benoemen welke staatsorganen bevoegd zijn tot wetgeving en bestuur, welke beginselen van belang zijn voor de onderlinge taakverdeling van deze staatsorganen, en welke regels van toepassing zijn op hun functioneren;
- Zij kunnen verschillende vormen van toezicht van en op de overheid onderscheiden en karakteriseren;
- Zij kunnen de verschillende door de overheid gebruikte organisatievormen vergelijken en de juridische gevolgen van de keuze voor deze vormen;
- Zij kunnen verhoudingen tussen de mede-overheden en landen binnen het Koninkrijk beschrijven;
- Zij kunnen bovenstaande kennis en inzichten toepassen op een casus inzake het bestuurlijk organisatierecht;
- Zij kunnen wetgeving en bestuur analyseren en evalueren in relatie tot de Grondwet.

Docenten

- prof. mr. dr. W. van der Woude, directeur Constitutionele Zaken Wetgeving, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en hoogleraar Recht decentrale overheden, Rijksuniversiteit Groningen
- prof. mr. S.E. Zijlstra, hoogleraar Staats- en Bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- prof. mr. dr. P. B.C.D.F. (Paul) van Sasse van Ysselt, Raadsadviseur Raad van State, bijz. hoogleraar Recht en Religie Rijksuniversiteit Groningen, docent-onderzoeker conflicterende grondrechten Vrije Universiteit Amsterdam

Programma

- Sessie 1: Grondwet en legaliteit
prof. mr. dr. P. B.C.D.F. (Paul) van Sasse van Ysselt
13 september 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 2: Organisatie I: Hoofdstructuur van de bestuurlijke organisatie
prof. mr. S.E. Zijlstra
20 september 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 3: Koninkrijksrecht
mr. dr. W. van der Woude
2 oktober 2023, van 9.00 tot 12.00 uur
- Sessie 4: Organisatie II: Bijzondere vormen en toezicht
prof. mr. S.E. Zijlstra
4 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur

Sessie 5: Organisatie III – Organisatierecht voor Wetgevers (alleen WJ)
 prof. mr. S.E. Zijlstra
 11 oktober 2023, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 6: Oefensessie: Werken met Staatsrecht (alleen WJ)
 prof. mr. S.E. Zijlstra
 27 oktober 2023, van 13.30 tot 16.30 uur

Toets

De module wordt afgesloten met een tentamen op 13 november.

3. Politiek en bestuur

Deze module wordt samen met OJ15 gevolgd.

In deze module staat de politiek-bestuurlijke context waarbinnen wetgevingsjuristen en overheidsjuristen functioneren centraal, en de rol van juristen in die context. De politiek-bestuurlijke context laat zich kenmerken als een krachtenveld waarin verschillende actoren functioneren met ieder eigen – soms contrasterende – basiswaarden en ideeën over de relatie tussen politiek en bestuur. In deze module maken de studenten kennis met dit krachtenveld en deze actoren. Na een algemene introductie over de institutionele structuur van de democratische rechtsstaat en de politieke cultuur in Nederland, wordt ingezoomd op de rol van verschillende actoren in het politiek-bestuurlijke krachtenveld, zoals de regering en het parlement, politieke partijen, de media, ambtenaren in het algemeen en juristen in het bijzonder.

Leerdoelen

- Studenten kunnen de kenmerken van de Nederlandse politieke cultuur en het politieke bestel uitleggen;
- zij kunnen de spanningen in het politiek-bestuurlijke krachtenveld herkennen en analyseren;
- zij kunnen de actoren in het politiek-bestuurlijke krachtenveld benoemen en vergelijken op basis van hun basiswaarden en ideeën;
- zij kunnen ontwikkelingen in de politiek en het openbaar bestuur analyseren en beoordelen in het licht van de spanningen binnen het politiek-bestuurlijke krachtenveld, en de rol van de verschillende actoren binnen dat krachtenveld;
- zij begrijpen hun eigen positie en rol als jurist binnen het politiek-bestuurlijke krachtenveld en kunnen op basis van dit begrip hun gedrag tegenover andere juristen, ambtenaren, politici en de personen buiten de overheid bepalen.

Docenten

- prof. dr. C.F. van den Berg, hoogleraar Global and local governance, Rijksuniversiteit Groningen, campus Fryslan en lid Eerste Kamer.
- mr. dr. J.R. Groen, raadsadviseur, Ministerie van Algemene Zaken
- prof. dr. J. Kennedy, decaan en hoogleraar Moderne Nederlandse geschiedenis, Universiteit van Utrecht
- prof. dr. R.A. Koole, hoogleraar Politicologie, Universiteit Leiden
- dr. F.F. Mansvelt Beck, universitair docent politieke filosofie, Universiteit Leiden
- dr. M.F. Meffert, universitair docent, Universiteit Leiden

Programma

Sessie 1: De spanning tussen regering en parlement
prof. dr. R.A. Koole
17 november 2023, van 09:30 tot 12.30 uur

Sessie 2: De democratische rechtsstaat
dr. F.F. Mansvelt Beck
17 november 2023, van 13:30 tot 16.30 uur

Sessie 3: Het ontstaan en functioneren van politieke partijen
prof. dr. R.A. Koole
24 november 2023, van 09.30 tot 12.30 uur

-
- Sessie 4: De Nederlandse politiek-bestuurlijke cultuur
prof. dr. J. Kennedy
24 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 5: De relatie tussen media en politiek (Engelstalig college)
dr. M.F. Meffert
29 november 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 6: De positie en rol van (juristen binnen) de ambtenarij
prof. dr. C.F. van den Berg
1 december 2023, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 7: Ambtelijk vakmanschap
mr. dr. J.R. Groen
6 december 2023, van 09:30 tot 12.30 uur
- Sessie 8: Bezoek aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Volgt in maart 2024, gehele dag

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de module.

4. Schriftelijk adviseren

Deze training wordt samen met OJ15 gevolgd.

In deze module wordt de nadruk gelegd op het schrijven, structureren en formuleren van nota's aan de politieke en ambtelijke top en aan het doelgroepgericht schrijven van juridische teksten in ook voor niet-juristen begrijpelijk Nederlands.

Leerdoelen

- De trainees zijn in staat in korte tijd nota's voor de departementsleiding op te stellen, die aan bepaalde eisen voldoen (kort, goed gestructureerd, effectief);
- Zij kennen de belangrijkste elementen die doorgaans aan de orde moeten komen in een nota die wetgevingsrelevante, overheidsjuridische of ambtelijk/bestuurlijke materie betreft;
- Daarbij zijn zij erop gespist allerlei soorten fouten te voorkomen.

Docent

- M.J.P. Becker, Adviseur parlementaire zaken NVWA

Programma

6 december 2023 van 9.30 tot 16.30

10 januari 2023 van 13.30 tot 16.30 is de nabespreking van de opdracht.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

5. Presenteren

Deze training wordt samen met OJ15 gevolgd.

In deze training leer je hoe je van een tekst een presentatie gemaakt kan worden. De training zet in op het belang van de boodschap, de structuur en relevante stijlkenmerken als ook op het adresseren van een gehoor. Primair gaat het om het presenteren van informatie aan al dan niet deskundige collega's of externen. Juristen hebben er belang bij dat hun advies of ander juridisch product op een voor anderen begrijpelijke wijze wordt overgebracht, waarbij keuzes en mogelijk alternatieven duidelijk naar voren komen. In de training komt zowel de verbale als de non-verbale kant van het presenteren aan de orde. Aspecten van de houding, stem, gezicht en het managen van zenuwen worden getraind.

Leerdoelen

- Trainees beheersen de Nederlandse taal terdege en kunnen aangeven hoe een presentatie kan worden opgebouwd;
- Zij kunnen op effectieve en aansprekende wijze presentaties houden, niet alleen over specifieke wetgevingsprojecten, maar ook over meer algemene onderwerpen;
- Daarbij benaderen zij de vaardigheid vanuit een communicatieve instelling.

Docent

- drs. E.J.R. Swaving, zelfstandig communicatieadviseur

Programma

Groep 1, 2 dagen:	14 december 2023, 9:30 tot 16:30 15 december 2023, 9:30 tot 16:30
Groep 2, 2 dagen:	18 december 2023, 9:30 tot 16:30 19 december 2023, 9:30 tot 16:30
Groep 3, 2 dagen:	20 december 2023, 9:30 tot 16:30 21 december 2023, 9:30 tot 16:30

Informatie over de indeling van de groepen volgt.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

6. Intervisie

Iedere trainee neemt deel aan intervisie. Dat gebeurt in een groep van gelijken, waarbij in een gezamenlijk afgesproken structuur gereflecteerd wordt op persoonlijke en/of werk gerelateerde uitdagingen. Het doel van de intervisie is om tot inzichten en oplossingen te komen die benut kunnen worden op het werk. In het bijzonder wordt tijdens de intervisie aandacht besteed aan het belang van een goede *work-life balance* en de zorg voor mentale gezondheid.

Programma

Groepsindeling volgt in de loop van het jaar.

De startbijeenkomst is op 27 oktober 9.30 – 12.30 uur.

De overige intervisiebijeenkomsten worden door de groepen zelf ingepland.

Tweede Semester WJ23 (let op datum en tijden kunnen nog wijzigen)

1. Kwaliteit van wetgeving

In deze module staat het (Nederlandse) wetgevingskwaliteitsbeleid centraal. Ten eerste wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van het wetgevingskwaliteitsbeleid: welke trends en verschuivingen hebben er de afgelopen jaren op dit gebied plaatsgevonden? En wat zijn hiervan de gevolgen? Vervolgens wordt stilgestaan bij de toetsing van wetgevingskwaliteit aan de hand van de beginselen van behoorlijke regelgeving die zijn uitgewerkt in het *Integraal Afwegingskader voor Beleid en Regelgeving (IAK)*, de *Aanwijzingen voor de Regelgeving* en de *Schrijfwijzer Memorie van Toelichting*. Ook de internationale en Europese richtlijnen en standaarden voor wetgevingskwaliteit worden daarbij besproken. Tenslotte komt het wetgevingsadvies van de Raad van State ter sprake, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de kwaliteitstoets van de Raad.

Leerdoelen

- Studenten kunnen uitleggen welke ontwikkelingen de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden op het gebied van wetgevingskwaliteitsbeleid;
- zij kunnen benoemen welke gevolgen trends en verschuivingen ten aanzien van het kwaliteitsbeleid hebben voor de totstandkoming van wetgeving;
- zij kunnen uitleggen wat de kwaliteitstoets van wetgeving inhoudt en welke internationale, Europese en nationale instrumenten en standaarden daarvoor van belang zijn;
- zij kunnen de relevante juridische instrumenten en standaarden toepassen en op basis hiervan de kwaliteit van een wetsvoorstel beoordelen;
- zij kunnen beschrijven hoe de Raad van State wetgevingskwaliteit toetst en waarborgt.

Docenten

- drs. S.A.P.J. van Melis, strategisch raadadviseur/plv. sectorhoofd, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Ministerie van Justitie en Veiligheid
- mr. J.P. van der Steen, Raadadviseur Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid
- mr. A. Weggeman, directeur directie Advisering, Raad van State

Programma

- Sessie 1: Ontwikkelingen in het Nederlandse wetgevingskwaliteitsbeleid
drs. S.A.P.J. van Melis en mr. J.P. van der Steen
26 januari, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 2: De toetsing van wetgevingskwaliteit
drs. S.A.P.J. van Melis en mr. J.P. van der Steen
31 januari 2024, van 13.30 tot 16.30 uur
- Sessie 3: Wetgevingskwaliteit op Europees en internationaal niveau
drs. S.A.P.J. van Melis en mr. J.P. van der Steen
2 februari 2024, van 9.30 tot 12.30 uur

Sessie 4: De wetgevingsadvisering door de Afdeling advisering van de Raad van State (ook OJ15)
mr. A. Weggeman
8 februari 2024, van 9.30 tot 12.30 uur bij de Raad van State

Sessie 5: De wetgevingsadvisering door de Afdeling advisering van de Raad van State (ook OJ15)
mr. A. Weggeman
14 februari 2024, van 9.30 tot 12.30 uur bij de Raad van State

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

2. Algemeen Bestuursrecht voor Wetgevers

In deze module komen de verschillende aspecten aan de orde van het regelen van bestuursrechtelijke onderwerpen in wetgeving. Daarvoor is allereerst een goed inzicht in het systeem van de Algemene wet bestuursrecht nodig, omdat het bijzondere bestuursrecht daarop moet aansluiten. Vervolgens wordt aandacht besteed aan vier onderwerpen die regelmatig in terugkomen bij het opstellen van bijzondere bestuursrechtelijke wetgeving, namelijk (i) de toekenning en normering van bestuursbevoegdheden, (ii) het financiële bestuursrecht (waaronder bestuursrechtelijke geldschulden en subsidies), (iii) privacy en de bescherming van persoonsgegevens, en (iv) en het regelen van rechtsbescherming in aanvulling op het bezwaar en beroep in de Algemene wet bestuursrecht. Tijdens onderwijs worden deze onderwerpen vanuit een praktisch perspectief benaderd, en is er ruimte om te oefenen met het opstellen van bestuursrechtelijke regelingen. De module wordt afgesloten met een bezoek aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Leerdoelen

- Studenten kunnen uitleggen hoe de Algemene wet bestuursrecht is opgebouwd en hoe deze zich verhoudt tot bijzondere bestuursrechtelijke wetgeving;
- zij kunnen de regels met betrekking tot de bevoegdheid tot het nemen van besluiten en de totstandkoming en uitvoering van besluiten toepassen;
- zij kunnen de leerstukken uit het financiële bestuursrecht uitleggen en deze correct en zorgvuldig regelen in wetgeving;
- zij kunnen de rechtsbescherming tegen besluiten correct en zorgvuldig regelen in wetgeving en kunnen beoordelen hoe de bestuursrechter daarmee omgaat.

Docenten

- prof. mr. M.J. Jacobs, Raadsheer in opleiding bij College van Beroep voor het bedrijfsleven, Hoogleraar wetgeving en reguleringsvraagstukken VU Amsterdam
- mr. S. van de Velde, Afdelingshoofd Algemeen Bestuurlijk-Juridische Zaken bij HBJZ at Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- prof. mr. S.E. Zijlstra, hoogleraar Staats- en Bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam

Programma

Sessie 1:	Het systeem van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de verhouding tussen de Awb en bijzondere wetgeving prof. mr. S.E. Zijlstra 28 februari 2024, van 09.30 tot 12.30 uur
Sessie 2:	Privacy en de wet (1) mr. S. van de Velde 1 maart 2024, van 09.30 tot 12.30 uur
Sessie 3:	Privacy en de wet (2) mr. S. van de Velde 8 maart 2024, van 9.30 tot 12.30 uur
Sessie 4:	Financieel bestuursrecht prof. mr. M.J. Jacobs

8 maart 2024, van 13.30 tot 16.30 uur

Sessie 5: Toekenning en normering van bestuursbevoegdheden
prof. mr. S.E. Zijlstra
15 maart 2024, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 6: Rechtsbescherming: hoe regel je dat?
prof. mr. S.E. Zijlstra
20 maart 2024, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 7: Oefensessie: werken aan een opdracht,
prof. mr. S.E. Zijlstra
27 maart 2024, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 8: Bezoek aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
NNB

Toets

De module wordt afgesloten met een tentamen op 3 april.

3. Europees recht 1

Deze module wordt samen met OJ15 gevolgd.

Deze module komen de institutionele Europeesrechtelijke onderwerpen aan de orde die relevant zijn voor juristen bij de Rijksoverheid. Allereerst worden de hoofdlijnen van het EU-recht – de algemene beginselen, uitgangspunten en begrippen – behandeld. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de institutionele structuur van de EU. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de vraag hoe Europese regelgeving tot stand komt en welke rol jurist daarbij spelen. Daarna wordt ingegaan op rechtsbescherming en de taak en werkwijze van het Hof van Justitie van de EU: hoe wordt toezicht gehouden op het handelen van de lidstaten en de Europese instellingen, en hoe is de taakverdeling tussen het Hof van Justitie en de nationale rechter vormgegeven?

Leerdoelen

- De studenten kunnen de instellingen van de Europese Unie en hun taken en bevoegdheden benoemen;
- zij kunnen uitleggen volgens welke procedures Europese besluiten tot stand komen en worden uitgevoerd;
- zij kunnen uitleggen op welke manier rechtsbescherming op Europees niveau is georganiseerd en hoe de taakverdeling tussen Europese en nationale rechters is vormgegeven;
- zij kunnen uitleggen wat het begrip EU-burgerschap betekent en welke rechten hieraan verbonden zijn;
- zij kunnen de verschillende harmonisatietechnieken benoemen en kunnen deze beoordelen in het licht van het interne markt beginsel;
- zij kunnen bovenstaande kennis en begrip toepassen op een relevante casus betreffende het Europese recht;
- zij begrijpen hoe het Europese recht moet worden geïmplementeerd in de Nederlandse rechtsorde en kunnen het Europese recht op die manier toepassen in hun werkzaamheden.

Docenten

- mr. dr. A. van den Brink, universitair hoofddocent aan de Universiteit Utrecht en directeur van het Europa Instituut
- mr. dr. H. van Eijken, assistent professor Internationaal en Europees recht aan de Universiteit Utrecht
- dr. U. Jaremba, assistent professor Europees recht aan de Universiteit Utrecht
- mr. drs. H. Temmink, afdelingshoofd bij de EUIPO, een EU agentschap voor intellectuele eigendom
- mr. W.M. Weeber, Senior wetgevingsjurist / coördinerend beleidsmedewerker Ministerie van Financiën

Programma

Sessie 1: Europese instellingen en de besluiten of wetgeving die zij vaststellen
mr. dr. A. van den Brink
12 januari 2024, van 09.30 tot 12.30 uur

Sessie 2: Europese Instellingen en de nationale procedures rond de totstandkoming van Europese besluiten
mr. dr. A. van den Brink
12 januari 2024, van 13.30 tot 16.30 uur

Sessie 3: Harmonisatie en implementatie gezien vanuit de Europese Commissie
mr. drs. H. Temmink
19 januari 2024, van 13.30 tot 16.30 uur

-
- Sessie 4: Rechtsbescherming
 dr. U. Jaremba
 24 januari 2024, van 9.30 tot 12.30 uur
- Sessie 5: Het Handvest, burgerschap en grondrechten
 mr. dr. H. van Eijken
 26 januari 2024, van 09.30 tot 12.30 uur
- Sessie 6: Implementatie: de praktijk I en II (alleen WJ)
 mr. W.M. Weeber
 31 januari 2024, van 9:30 tot 12:30 uur
- Sessie 7: Implementatie: de praktijk I en II (alleen WJ)
 mr. W.M. Weeber
 7 februari 2024, van 9:30 tot 12:30 uur

Toets

Hoe de module wordt afgesloten wordt nog nader bepaald.

4. De rechter in de democratische rechtsstaat

Deze module wordt samen met OJ15 gevolgd.

Dagelijks geven wetgevings- en overheidsjuristen en rechters – ieder vanuit hun eigen positie, taken en verantwoordelijkheden – gestalte aan de beginselen van de democratische rechtsstaat. Daarbij komen zij elkaar steeds weer tegen. Zo zijn juristen bij de Rijksoverheid de afgelopen jaren verschillende keren geconfronteerd met ingrijpende uitspraken van rechters die stevig ingrepen in overheidsbeleid en wetgeving. Tegelijkertijd krijgen rechters dagelijks te maken met het werk van wetgevingsjuristen en overheidsjuristen, bijvoorbeeld omdat zij wetgeving moeten interpreteren en toepassen, of omdat zij geschillen tussen burgers en de overheid in beroep moeten beoordelen. Om de wisselwerking tussen wetgevings- en overheidsjuristen en rechters te bevorderen, is het belangrijk dat wetgevings- en overheidsjuristen weten hoe rechters werken, hoe zij naar zaken kijken, hoe zij wetgeving gebruiken en tegen welke dilemma's zij daarbij aanlopen. In deze module worden deze thema's besproken. Daarbij is er veel ruimte voor interactie en dialoog.

Leerdoelen:

- Studenten begrijpen de positie en verantwoordelijkheden van de rechter in de democratische rechtsstaat;
- Zij begrijpen hoe rechters wetgeving interpreteren en toepassen om geschillen te beslechten, en welke grenzen daarvoor gelden;
- Zij begrijpen hoe rechters argumenten van de partijen in een geschil beoordelen en wegen;
- Zij herkennen de dilemma's waar rechters bij de bovenstaande werkzaamheden tegenaanlopen en kunnen deze beoordelen;
- Zij kunnen op basis van hun kennis en begrip van bovenstaande zaken hun eigen werk als wetgevings- of overheidsjurist evalueren en waar wenselijk afstemmen op de behoeften en wensen van de rechter.

Docent

prof. dr. mr. E. Bauw, hoogleraar Privaatrecht en directeur Montaigne Centrum voor Rechtsstaat en Rechtspleging Universiteit Utrecht. Tevens raadsheer-plaatsvervanger gerechtshof Den Haag

Programma

- Sessie 1: Rechterlijke macht en rechtsstaat
3 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 2: Rechtstoepassing en rechtsvorming door de rechter
10 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 3: Rechterlijke toetsing van wetgeving
12 april 2024 van 09:30 tot 12:30 uur
prof. dr. mr. E. Bauw
- Sessie 4: Afsluitende bijeenkomst in samenwerking met de rechtbank
26 april 2023 in de middag

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de module in combinatie met het debat tijdens sessie 4.

5. Betogend schrijven voor juristen in een beleidsomgeving

Deze training wordt samen met OJ15 gevolgd.

Hoe overtuig je een bewindspersoon of leidinggevende van jouw standpunt? Hoe schrijf je een tekst met een heldere opbouw, die begrijpelijk is voor verschillende soorten lezers? Schrijven maakt een belangrijk deel uit van het werk van wetgevings- en overheidsjuristen, maar blijft voor velen een lastige taak. Deze cursus is een training in argumenteren en in het structureren en formuleren van verschillende soorten betogende teksten, zoals adviezen, toelichtingen bij regelingen en brieven aan burgers. Daarnaast wordt aandacht besteed aan strategisch schrijven in een beleidsomgeving.

Leerdoelen

- De studenten begrijpen de eisen die gesteld worden aan de inhoud, opbouw, stijl en afwerking van een officiële, betogende tekst in een beleidsomgeving.
- Ze kunnen begrijpelijke officiële teksten schrijven, zowel specifiek juridische als meer algemeen ambtelijke producten.
- Ze zijn in staat om kritisch naar hun eigen tekst te kijken en deze te verbeteren.
- Ze hebben inzicht in manieren van strategisch schrijven in een beleidsomgeving.

Docenten

- prof. dr. Bart van Klink, hoogleraar rechtsmethodologie, Vrije Universiteit Amsterdam.
- dr. Ingeborg van der Geest, universitair docent juridische argumentatie en retorica, Vrije Universiteit Amsterdam.

Opzet van de cursus

Cursusdag 1, 24 april 2024 (hele dag): Basisvaardigheden juridisch schrijven

- Betogend schrijven: argumentatie en tekstopbouw
- Begrijpelijk, passend en correct formuleren

Vorbereiding: literatuur lezen en huiswerkopdracht maken

Na deze dag maken de deelnemers een schrijfoopdracht, waarop de docent en medecursisten feedback geven.

Cursusdag 2, 22 mei 2024 (hele dag): Strategisch schrijven en individuele schrijfoopdracht

- Bespreking schrijfoopdracht
- Strategisch schrijven, onder andere pro- en contra-argumenteren en framing

Vorbereiding: literatuur lezen en schrijfoopdracht maken (max. 1.000 woorden) plus peer review

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van een individuele schrijfoopdracht die met een voldoende resultaat moet worden afgerond. De schrijfoopdracht wordt door de docent van commentaar voorzien en wordt besproken tijdens dag 2.

6. Adviseren

Deze training wordt samen met OJ15 gevolgd.

In deze module wordt inzicht gegeven in de verschillende aspecten die bij het verlenen van advies een rol spelen. Aandacht wordt besteed aan:

- de adviseursrol;
- basisgesprekstechnieken;
- registijlen;
- omgang met weerstand;
- overtuigend argumenteren.

Hoe kom je te weten wat nieuw beleid precies is, hoe moet je omgaan met vragen van beleidsmedewerkers, hoe verpak je het juridisch advies zodanig dat ook niet-juristen het begrijpen en overtuigend vinden? Uiteraard worden de adviesvaardigheden ook getraind. Het is belangrijk om als jurist effectief te kunnen adviseren in een beleidscontext of een politieke omgeving.

Leerdoelen

- Trainees kunnen een overzicht geven van de verschillende soorten instrumenten van het overheidsbeleid;
- Zij luisteren naar degenen die met verzoeken om advies komen en kunnen doorvragen om het verzoek duidelijk te krijgen;
- Zij zijn in staat mondeling een helder, bondig en overtuigend advies te geven;
- Daarbij nemen zij een actieve houding aan en bezien zij hoe zij uit zichzelf initiatief kunnen nemen om een zo effectief mogelijk advies te geven.

Docent

- drs. E.J.R. Swaving, zelfstandig communicatieadviseur

Programma

Groep 1, 2 dagen: 12 en 13 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Groep 2, 2 dagen: 19 en 20 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Groep 3, 2 dagen: 25 en 26 juni 2024, 09.30 tot 16.30 uur

Informatie over de indeling van de groepen volgt.

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

7. Onderhandelen

Deze training wordt samen met OJ15 gevolgd.

In deze module wordt kennis gemaakt met de gangbare opvattingen over onderhandelingsvaardigheden en de betekenis van onderhandelingen voor het tot stand brengen van wetgeving. De training van onderhandelingsvaardigheden staat centraal. In het bijzonder zal aandacht worden besteed aan onderhandelen met beleidsmedewerkers, met andere departementen en met belangengroepen.

Leerdoelen

- Studenten zijn op de hoogte van theoretische aspecten van onderhandelen en kunnen de rol van onderhandelingen in processen als wetgeving aangeven;
- Zij zijn in staat naar elkaar te luisteren en kunnen zich inleven in standpunten van anderen, zodat zij in overleg of vergadering rekening kunnen houden met andere visies;
- Zij kunnen de techniek van het onderhandelen toepassen en weten hoe zij in een overleg optimaal kunnen functioneren;
- Zij zijn in staat effectief en efficiënt te werken aan een onderhandelingsresultaat dat gedeeld wordt door degenen die aan een vergadering deelnemen;
- Daarbij gaan zij in het bijzonder uit van een communicatieve houding ten opzichte van andere deelnemers aan een onderhandeling.

Docent

mr. G. van Houtem MBA, partner Holland Consulting Group

Programma:

15 mei 2024 van 9:30 – 12:30 groep 1

15 mei 2024 van 13:30 – 16:30 groep 2

29 mei 2024 van 9:30 – 16:30 groep 1

31 mei 2024 van 9:30 – 16:30 groep 2

Toets

De beoordeling vindt plaats op basis van actieve participatie tijdens de training.

Keuzeruimte

Naast de verplichte modules, bestaat een deel van de opleiding uit keuzeruimte. De invulling van de keuzeruimte vindt plaats in overleg met de programmamanager. Samen met de programmamanager stelt iedere trainee aan het begin van zijn/haar opleiding (oktober 2023) een Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP) op. Op basis hiervan wordt gekeken welke keuzemodules het beste passen bij de opleidingsbehoefte van de trainee. Daarbij gelden een aantal voorwaarden:

- Alle trainees volgen *tenminste* twee keuzemodules.
- Alle trainees volgen *tenminste* één keuzemodule uit het onderstaande aanbod dat speciaal is samengesteld voor de trainees (meer mag, maar is niet verplicht).
- De andere keuzemodule *kan* worden ingevuld met een cursus uit het zogenaamde ‘open inschrijvingen’ aanbod voor ervaren juristen. Maar een tweede keuzevak uit het aanbod voor de trainees is ook mogelijk.
- De keuzemodules die speciaal voor trainees zijn samengesteld, worden afgesloten met een toets. Dat kan een opdracht zijn, maar ook een mondelinge presentatie, of tentamen. De keuzemodules uit het open inschrijvingen aanbod worden niet getoetst, maar worden afgesloten met een individueel reflectieverslag. Meer informatie hierover staat in de *Instructie toetsing keuzemodules* (zie MijnPortaal)

Keuzemodules voor trainees

1. Vergelijkend staatsrecht	(voorjaar 2025)
2. Verdieping bestuursprocesrecht	
3. Recht vanuit sociaalwetenschappelijk gezichtspunt	
4. Rechtsfilosofie	(voorjaar 2024)
5. Europees bestuursrecht	(voorjaar 2024)
6. Internationaal Recht	(voorjaar 2025)
7. Rechtseconomie (alleen WJ)	(voorjaar 2025)
8. Publiceren	

In overleg met de programmamanager kunnen trainees uit het aanbod voor de ervaren juristen een cursus kiezen die goed aansluit bij hun opleidingswensen/leerbehoefte. Als hulpmiddel en ter inspiratie, hier een lijst met modules waar trainees de afgelopen jaren veel aan hebben gehad:

9. Budgettair beleid
10. Al en de rechtsstaat
11. Wie doet de huishouding?
12. Regelgeven met kennis van beslisgedrag (alleen voor WJ)
13. Tropisch wetgeven (alleen WJ)